

Innovasjon og utvikling i kommunal sektor

Une Tangen
KS Forskning, innovasjon og digitalisering

En viktig erfaring fra pandemien er at vi klarer å omstille oss raskt – når vi må

- Nitti prosent av lederne i helse- og omsorgsektoren mener de har god endringskapasitet
- Digital samhandling har endret måten vi jobber på, og gir nye muligheter samhandling både internt og eksternt
- Hvordan tar vi med oss disse erfaringene videre?

Det kommer ingen pause, men kontinuerlig omstilling

Paradokset

- Norsk kommunesektor er både omstillingsdyktig og innovativ
- Vi er effektive – i hvert fall på «enkle» oppgaver og innsatser
- Men står vi nå overfor mer komplekse problem som strukturene ikke tar høyde for – eller klarer å tilpasse seg?
- Paradokset/dilemmaet: Jo bedre og mer spesialiserte vi er på det vi vanligvis gjør, jo vanskeligere er det å finne nye løsninger

Fordi vi har store samfunnsutfordringer

- Ensomhet
- Klima og miljø
- Psykisk uhelse
- Utenforskap og en demografifloke

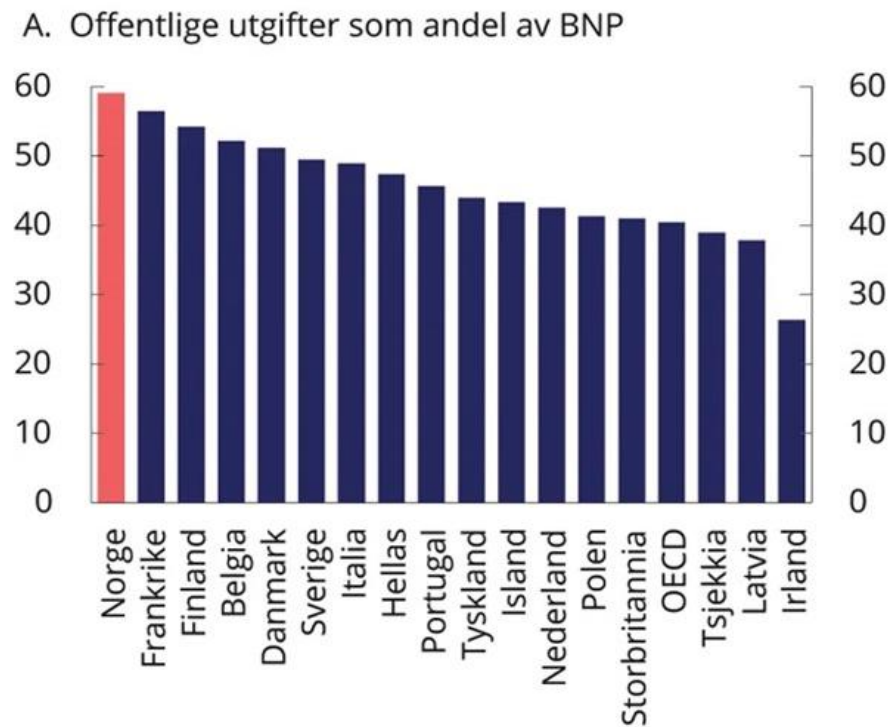

Utfordringene kan ikke løses bare ved å ansette stadig flere

*Behov for mer dyptgripende
endringer?*

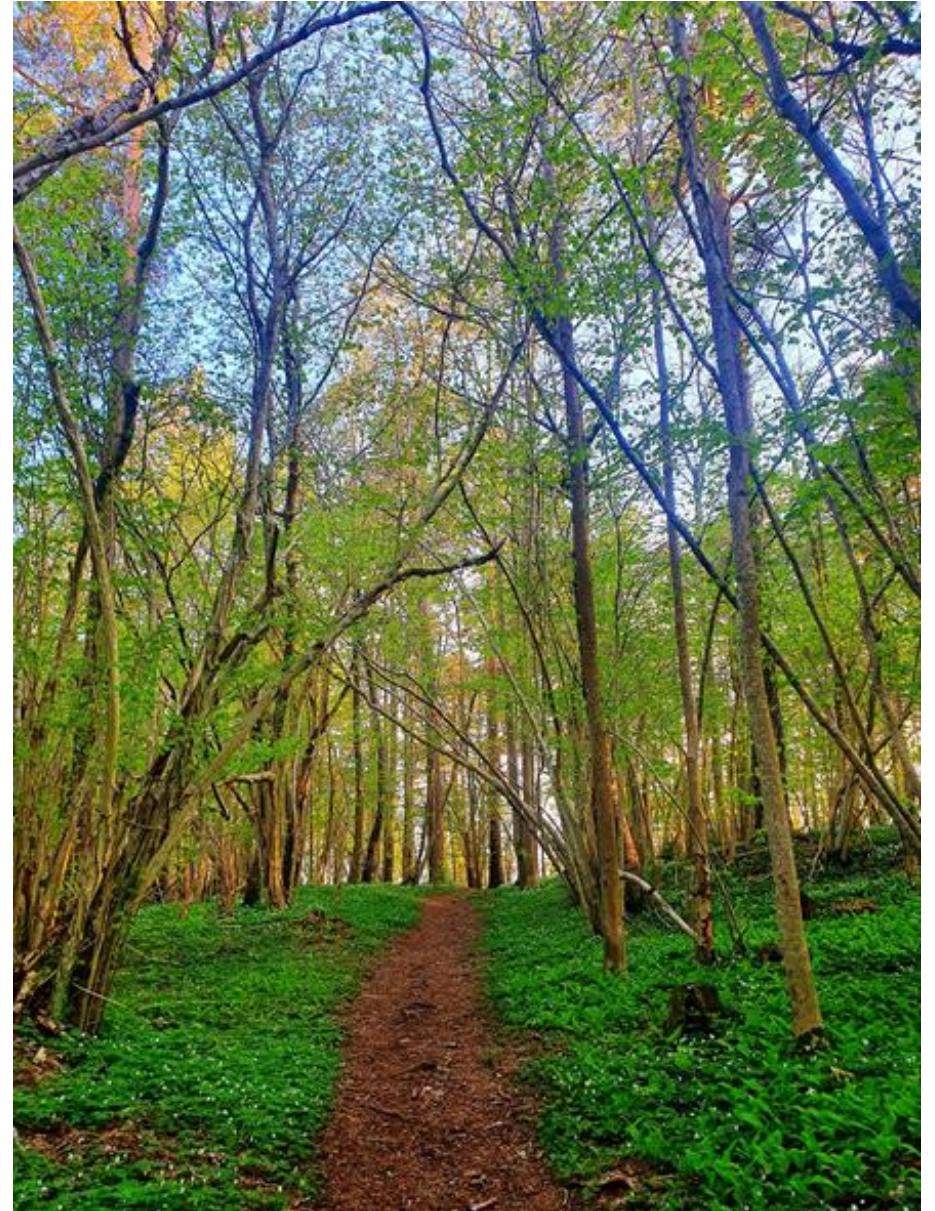

Norge har høy ressursbruk i offentlig sektor sammenlignet med andre OECD-land

En av fem elever som
begynte på videregående
i 2016 hadde ikke fullført
skole/opplæring i 2020.

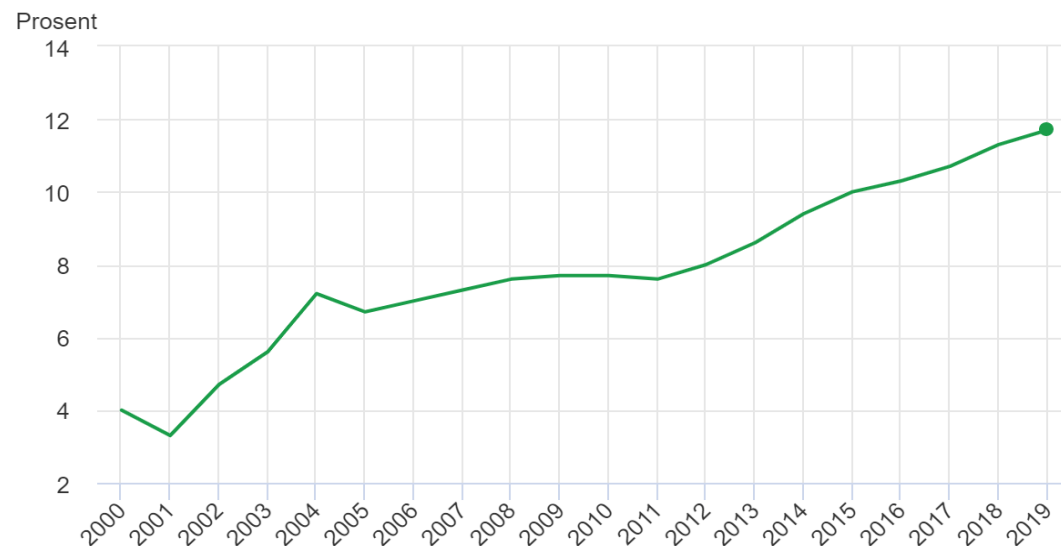
(Statistikk for gjennomføring i videregående opplæring, SSB)

Nesten tolv prosent av alle barn i Norge lever i familier med lav inntekt

Det utgjør 115 000 barn

Figur 1. Andel barn under 18 år med vedvarende lav husholdningsinntekt¹. Prosent

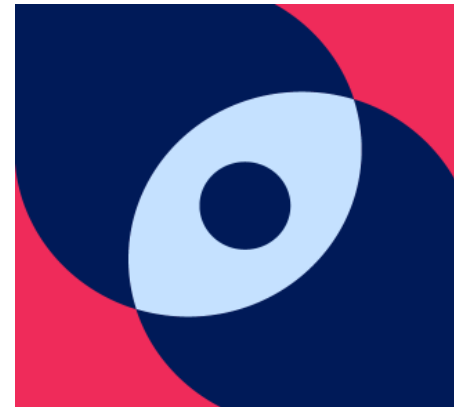

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå.

Partnerskap for radikal innovasjon

- Adresserer samfunnsutfordringer som er for store for hver enkelt kommune eller fylkeskommune
 - Ungt utenforskap
 - Den demografiske utviklingen
- Ønsker å skape systeminnovasjon, ikke et system for innovasjoner
- Finne de opprinnelige årsakene til problemene (rota). Så vi kan slutte å behandle symptomene
- Nye samarbeid på tvers av sektorer og forvaltningsnivåer

KS Strategisk råd for innovasjon og forskning

«Det er ingen vei tilbake. Vi er nødt til å tenke nytt og radikalt», sier fylkeskommunedirektør Tine Sundtoft, i Agder fylkeskommune

Vi har kunnskap om det som ikke fungerer,
det er på tide å handle!

- Alle vil gi helhetlige og samordnede tjenester til barn og unge. Gir rammebetingelsene gode vilkår for det?
- Måling og rapportering, budsjetteringspraksis og lovverket legger vekt på hva som skal gjøres (aktiviteter og tiltak) i stedet for hva som skal oppnås (effekt)

«Det er
ikke menneskene
som er problemet.
Det er systemet»

Rammebetingelser som tjenestene drives og utvikles i

- Måten vi måler resultater på i offentlig sektor har stor betydning for mulighetene for samarbeid og finansiering på tvers
- Vi måler på input og aktivitet – ikke på effekter av tiltak og tjenester som settes inn
- Det er krevende for ledere og ansatte å fokusere på det som gir effekt
- Også lovverket har fokus på hva som må gjøres (aktivitet), og ikke på effekten som skal oppnås.

Eksperiment 1:
målings-
systemer

Hypotese:
Hvis vi utvikler en ny systematikk for hvordan vi måler effekten tiltak og tjenester får for brukerne, vil vi oppnå bedre resultater for barn og unge

Molde kommune
Søndre Land kommune

Lars Sjøløkken
Ferd Sosiale entreprenører
Kontaktperson: Ottar Ness (NTNU)
Une Tangen

Eksperiment 2:
lowverk

Hypotese:
Hvis vi gjør endringer i lovverket slik at det er mer fokus på effekt og gjelder på tvers av sektorer, vil ansatte få rammer som understøtter å jobbe effektrettet og samhandle bedre ved behov

Gjøvik kommune
Bømlo kommune

Barne- og familiedepartementet
Barneombudet
Frode Lauareid (KS Advokat)
Kontaktperson: Roy Bøhmer

Eksperiment 3:
budsjettering

Hypotese:
Hvis vi budsjetterer basert på effekten som ønskes oppnådd, vil tjenestene ledes og samarbeide på en måte som gir effekt for barn og unge

Vestfold og Telemark fylkeskommune
Øvre Eiker kommune
Færder kommune

KS økonomene
Kontaktperson: Veslemøy Hellem

Kommunal- og moderniserings-
departementet
Statsforvalteren i
Trøndelag
Forandringsfabrikken

The Innovation Effect
med studentteam

Designit

Utenfor-regnskapet

Utenfor-regnskapet er et verktøy for å vise hvor mye samfunnet potensielt kan spare på å forebygge fremfor å reparere, og på å investere i mennesker fremfor å se dem som en utgiftspost.

Hvorfor har vi laget Utenfor-regnskapet?

Vi vet at det lønner seg å forebygge. Og å investere i mennesker. Derfor har vi laget Utenfor-regnskapet, som tallfester hvor mye vi potensielt kan spare på å forebygge fremfor å reparere.

Kom i gang med Utenfor-regnskapet

Utenfor-regnskapet er en økonomisk beregningsmodell som er skreddersydd for bruk i kommunesektoren. Kom i gang med det forebyggende arbeidet - last ned Utenfor-regnskapet her!

Slik er beregningene gjort

Det ligger omfattende økonomiske beregninger bak Utenfor-regnskapet. Data er koblet sammen på en helt ny måte, noe som gir oss ny kunnskap om hva vi kan spare på å forebygge, når vi bør sette inn tiltak og hvem som har størst fare for å falle utenfor.

Hvordan kan vi ta oss råd til som samfunn å *ikke* investere ekstra i utsatte barn og unge?

- Vi trenger *nye* løsninger for barn og unge som vi vet står i fare for å bli koblet av samfunnet
- Vi trenger *nye* diskusjoner, tiltak og tjenester på tvers av sektorer og forvaltningsnivåer

Hva er Utenfor-regnskapet?

- Utenfor-regnskapet er en budsjettøkonomisk modell som beregner lønnsomheten av å *investere* i forebyggende tiltak
- Utenfor-regnskapet er koblet til målgrupper som er utsatte og i en sårbar situasjon. Data kobles på nye måter
- Utenfor-regnskapet sier *ikke* noe om effektene av tiltak som settes inn

***«Vi visste det allerede i
barnehagen»***

Koblingene i Utenfor-regnskapet er aldri blitt gjort før i Norge

- ☐ I regnskapet kobles forbruk av velferdstjenester med offentlige kostnader og inntekter
- ☐ Kostnader, inntekter og forbruk av offentlige tjenester sees i et livsløp
- ☐ Personer i målgruppene blir sammenlignet med gjennomsnittet av befolkningen
- ☐ Modellen beregner hvordan kostnadene og inntektene fordeler seg på ulike offentlige budsjetter – *på tvers av forvaltningsnivåer og mellom ulike sektorer*

*«Vi har ikke råd til å reparere
alt lenger»*

Hvordan får vi snudd noe av
ressursbruken i offentlig sektor
fra reparasjon til forebygging?

www.ks.no/utenforregnskapet

13.000 personer står utenfor arbeidslivet og utdanning i Kristiansand: – Vi er nødt til å gjøre ting annerledes for å lykkes

Kristiansand vil bli en forsøkskommune i et nytt prosjekt for å få flere i arbeid. Arbeids- og sosialminister Torbjørn Røe Isaksen ønsker initiativet velkommen.

Oppdatert i går 13:15

Politikere og ansatte i Kristiansand kommune hadde tirsdag et positivt, digitalt møte med arbeids- og sosialminister Torbjørn Røe Isaksen. Foto: Kristin Ellefsen

av Håvard Karlsen

KRISTIANSAND: – Det er et viktig og spennende løft de ønsker, sier Torbjørn Røe Isaksen.

KS og Utenfor-regnskapet

- Opplæringskurs
- Nettverk
- Generell oppfølging av kommuner, fylkeskommuner, bydeler, sosiale entreprenører, frivillige organisasjoner o.l.

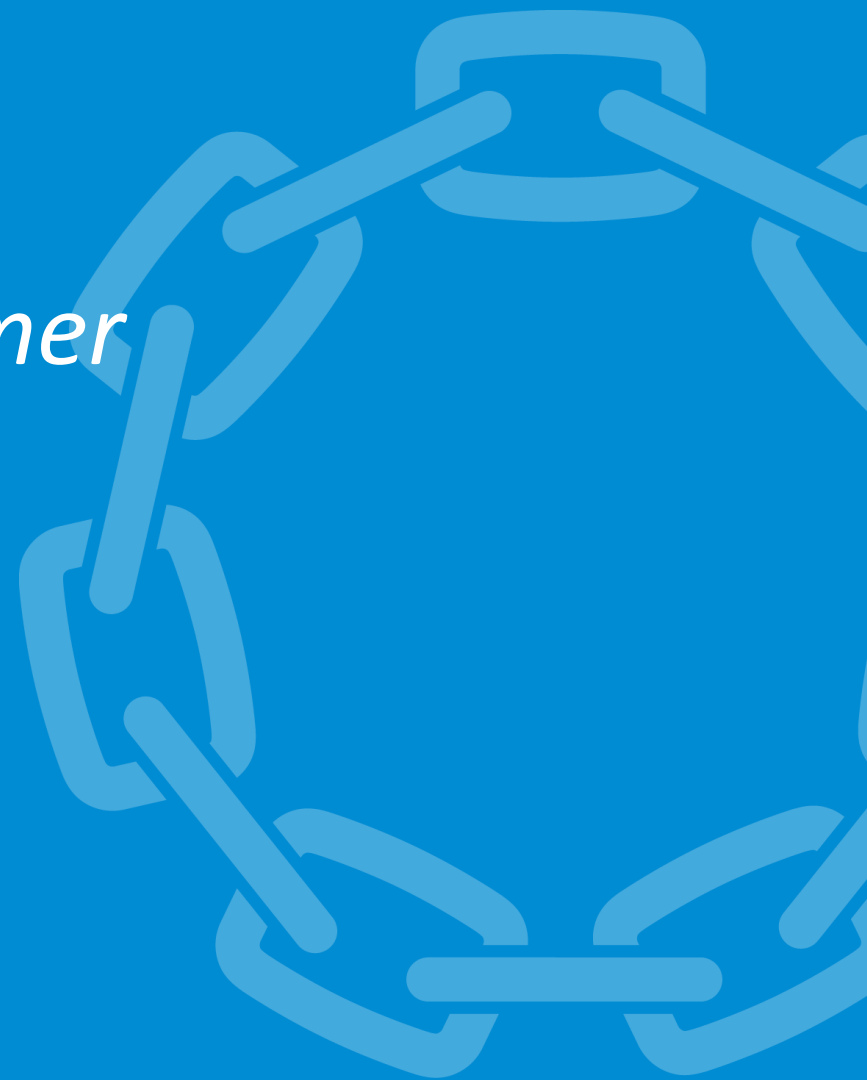
[investeringer](#) | [Utenfor-regnskapet](#) | [Støtteverktøy til Utenfor-regnskapet](#)

Støtteverktøy til Utenfor-regnskapet

Utenfor-regnskapet og Veikart for tjenesteinnovasjon er gode metodikker til bruk i utviklingen av nye forebyggende innsatser for barn og unge. Nå er det laget et støtteverktøy som gjør det enklere å bruke dem i sammenheng.

Nye samarbeids- og finansieringsformer - sosiale effektinvesteringer

KS ønsker å bidra til mer utprøving av nye samarbeids- og finansieringsformer i offentlig sektor

- Fått skjønnsmidler fra KMD til pilotering, kompetanseutvikling og spredning av *sosiale effektinvesteringer/effektkontrakter*
- Metode for å få til tjenesteinnovasjon, offentlig-privat samarbeid, og større oppmerksomhet om effektene av innsatser
- Kan bidra til å redusere organisatorisk, økonomisk og politisk risiko i kommunene

Sosiale effektinvesteringer

Sosiale investeringsfond og effektinvesteringer er et supplement i velferdssystemet. Men det er viktig for å tenke velferd på nye måter.

Sosiale effektinvesteringer er et viktig forandringsredskap

Lederen av Den Sociale Investeringsfond i Danmark,
Camilla Bjerre Damgaard

Konsept - versjon 2 - 23.08.2021

Policy lab

Eksperimenterende arbeidsform for å
fjerne regulatoriske hindringer i
innovasjonsarbeid

Behov for å fjerne hindringer slik at ny policy muliggjør systemendringene vi trenger

I endrings- og innovasjonsarbeid møter offentlige virksomheter noen ganger på uhensiktsmessige regulatoriske hindringer, f.eks. at lover og regler er til hinder for å utvikle treffsikre tjenester på tvers av sektorer

- Dette kan føre til at innovasjonsprosjekter ikke blir implementert, og gevinster ikke blir realisert

Behov for raskere og mer treffsikker endring av policy

Endringer av offentlige styringsvirkemidler og politikk er ofte lange prosesser, og måten vi jobber med disse i dag gir ikke den ønskede endringstakten

- Behov for å jobbe mer smidig og eksperimentelt med policyutvikling
- Jobbe sammen med alle relevante aktører, og komme raskere i gang med å prøve ut policyendringer i virkeligheten, før endringer implementeres i storskala
- Da kan offentlig sektor raskere lære hvilke endringer som er nødvendige, og som gir mest effekt, og dermed implementere treffsikre regulatoriske endringer i samfunnet

KS og regjeringen samarbeider tett på innovasjonsområdet

Det er etablert operative arbeidsgrupper innen temaene:

- Eksperimentering og forsøk
- Bærekraft
- Spredning
- Partnerskap for radikal innovasjon.

KMD koordinerende departement overfor fagdepartementene

Samarbeid om innovasjon og bærekraft

For å kunne møte utfordringene offentlig sektor står overfor, er det nødvendig å tenke nytt. Nå skal regjeringen og KS styrke samarbeidet om bærekraftsmålene og innovasjon i offentlig sektor.

Prioriterte innsatsområder for KS' arbeid med FNs bærekraftsmål, vedtatt i Hovedstyret:

- ❖ Ivareta kommunesektorens behov i det nasjonale bærekraftsarbeidet
- ❖ Dele erfaringer og kunnskap med europeiske og globale institusjoner
- ❖ Oversette de globale målene til en lokal kontekst og støtte implementeringsarbeidet
- ❖ Styrke kommunesektorens arbeid med å måle status og utvikling
- ❖ Skape arenaer for nettverk, erfaringsdeling og felles handling
- ❖ Sørge for at KS som utviklingspartner, ikke minst det nasjonale arbeidet innen innovasjon og digitalisering, gjøres innen rammene av og sees i sammenheng med FN17-arbeidet
- ❖ Tilrettelegge for en arbeidsgiverpolitikk som støtter bærekraftsarbeidet
- ❖ Oppmuntre til politisk lederskap